На основу чл. 61. Закона о науци и истраживањима, чл. 18 Статута Института за воћарство, Чачак, полазећи од Платформе за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, након одлуке Научног већа са 15. редовне седнице о одобравању текста правилника, в.д. директора Института за воћарство, Чачак доноси

ПРАВИЛНИК О СПРОВОЂЕЊУ ПЛАТФОРМЕ ЗА ОТВОРЕНУ НАУКУ 2.0 МИНИСТАРСТВА НАУКЕ, ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА И ИНОВАЦИЈА У ИНСТИТУТУ ЗА ВОЋАРСТВО, ЧАЧАК

Опште одредбе

Члан 1

Овим Правилником о спровођењу платформе за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација у Институту за воћарство, Чачак (у даљем тексту Правилник) уређују се обавезе, одговорности, мере и процедуре које имају за циљ спровођење Платформе за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација (у даљем тексту Платформа).

Правилник се примењује на све истраживаче запослене у Институту за воћарство, Чачак (у даљем тексту Институт) чији су резултати рада (научне публикације) продукт програма и пројеката који су у целини или делимично финансирани средствима из буџета Републике Србије или од стране других финансијера истраживања.

Истраживачи су лица која обављају послове научноистраживачке делатности и која испуњавају услове прописане Законом о науци и истраживањима.

Отворени приступ научним публикацијама

Члан 2

У дигитални репозиторијум ReFRI, који служи као дигитални институционални репозиторијум Института (У даљем тексту Репозиторијум) који је доступан на

адреси www.refri.institut-cacak.org, обавезно се депонују електронске верзије свих научних публикација насталих као резултат научних истраживања која се реализују у Институту, а нарочито оних које су настале као резултат финансирања средствима из буџета Републике Србије у целини или делимично.

Научним публикацијама се сматрају: чланци објављени у научним часописима, монографије, поглавља у монографијама и текстови објављени у тематским зборницима, саопштења са конференција објављена у целини или изводу, техничка решења, патенти и докторске дисертације.

Члан 3

У Репозиторијум се обавезно депонује објављена (коначна) верзија научне публикације. Уколико одредбе уговора са издавачем то допуштају и уколико не постоје друга законска ограничења, ова верзија ће бити доступна у отвореном приступу.

Уколико постоје правна ограничења због којих се не може омогућити отворени приступ објављеној верзији публикације, у Репозиторијум се може депоновати и рецензирани рукопис (прихваћен за објављивање) научне публикације, који постаје јавно доступан након истека ембарго периода прописаног од стране издавача.

У репозиторијум се обавезно депонују и електронске верзије научних публикација које су већ објављене у часописима, монографијама и зборницима у отвореном приступу.

Члан 4

Електронска верзија сваке публикације мора се депоновати у репозиторијум непосредно након објављивања. Уколико је то могуће, интегрални текст публикације (објављена верзија или рецензирани рукопис), мора бити доступан у отвореном приступу одмах, а у сваком случају најкасније 3 месеца након дана објављивања.

Члан 5

Обавеза депоновања и отвореног приступа односи се на све научне публикације које су истраживачи објавили након усвајања Правилника о спровођењу платформе за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација у Институту за воћарство, Чачак.

Члан 6

Истраживачима се препоручује да при избору часописа, монографија и зборника предност дају публикацијама у отвореном приступу за које се не наплаћују трошкови објављивања (дијамантски отворени приступ).

Члан 7

Трошкови које часописи, монографије и зборници наплаћују да би рад био доступан у отвореном приступу сматраће се оправданим ако су предвиђени буџетом пројекта или програма у којима истраживачи учествују и ако публикације у којима ће радови бити објављени имају транспарентну уређивачку политику.

Члан 8

Трошкови објављивања у хибридним часописима са отвореним приступом, где је део садржаја доступан уз претплату, а део у отвореном приступу, не смеју се плаћати средствима из јавног буџета Републике Србије.

Члан 9

Радови за које су трошкови објављивања у отвореном приступу плаћени јавним средствима морају бити објављени под слободном лиценцом (препорука CC BY).

Управљање истраживачким подацима

Члан 10

Дужност истраживача је да истраживачким подацима прикупљеним током истраживања која су у потпуности или делимично финансирана из јавног буџета Републике Србије управљају са FAIR принципима.

FAIR је акроним од *Findable* (дигитални објекти се лако могу пронаћи захваљујући трајним идентификаторима и детаљним метаподацима, *Accessible* (доступни су преко стандардних протокола са доступним метаподацима, чак и када дигитални објекти нису доступни), *Interoperable* (интероперабилни су зато што се користе стандардни формати за податке и контролисани речници за метаподатке) и *Reusable* (могу се вишекратно користити захваљујући транспарентним лиценцама и детаљној документацији).

Препоручује се истраживачима да припреме план управљања истраживачким подацима чак и када финансијер истраживања то не захтева.

Члан 11

Истраживачки подаци који су послужили као основа за публикације морају бити доступни у отвореном приступу најкасније непосредно након објављивања резултата добијених на основу тих података у публикацији, морају да садрже машински читљиве референце на повезане публикације и друге научне резултате (попут софтверског кода, инструмената и сл.) и морају бити заштићени стандардизованом машински читљивом лиценцом.

Отворени приступ истраживачком софтверу и пројектној документацији истраживачког хардвера

Члан 12

Истраживачима се препоручује да истраживачки софтвер и пројектну документацију истраживачког хардвера учине јавно доступним и читљивим за људе и машине (у складу са најбољим праксама и FAIR принципима) под отвореном лиценцом која омогућава приступ, коришћење, модификацију, дељење, проучавање и стварање нових верзија.

Обавезе истраживача

Члан 13

Истраживачи имају обавезу да након регистрације у репозиторијум депонују електронске верзије својих научних публикација које су објавили под афилијацијом Института, а нарочито оних које су настале као резултат уговора о реализацији и финансирању научноистраживачког рада и пројеката финансираних средствима из буџета Републике Србије у целини или делимично.

Уколико су истраживачи публиковали или депоновали у неки репозиторијум примарне податке који су у вези са публикацијама насталим као резултат истраживања, ту информацију морају обавезно да наведу приликом депоновања публикација у Репозиторијум или да је доставе администратору.

Истраживачи у Репозиторијум могу депоновати и научне публикације које су објавили под другим афилијацијама.

Обавезе администратора

Члан 14

Администратора репозиторијума именује директор Института.

Администратор репозиторијума:

- Пружа подршку истраживачима приликом депоновања резултата у репозиторијум;
- Врши контролу квалитета и интегритета метаподатака и датотека депонованих у Репозиторијум;
- Контролише исправност навода ауторских права и услова лиценци;
- По потреби организује едукацију истраживача у вези са процедурама депоновања у Репозиторијум, као и о другим темама везаним за отворену науку и спровођење Платформе за отворену науку 2.0;
- Врши надзор над спровођењем Платформе за отворену науку 2.0 у Институту.

Праћење спровођења Платформе за отворену науку

Члан 15

Контрола спровођења Платформе за отворену науку 2.0 врши се на свака три месеца. Контролу спровођења Платформе врши администратор, а на основу библиографија које истраживачи достављају уз годишње извештаје.

Завршне одредбе

Члан 16

Ближе дефиниције појмова из Правилника, други извори података од користи истраживачима за спровођење Платформе о отвореној науци 2.0 и прецизније објашњење процедуре у вези са депоновањем, чувањем, исправкама и допунама депонованих записа, као и начин спровођења администрације Репозиторијума су дати у прилозима Платформе за отворену науку 2.0 Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

Члан 17

Ступањем на снагу овог правилника, престају да важе одредбе Правилника о отвореној науци у Институту за воћарство, Чачак број 943 од 26.10.2023. године.

Правилник ступа на снагу од дана доношења и биће објављен на интернет страници Института https://institut-cacak.org .

У Чачку

7. септембра 2026. године

в.д. директора

др Дарко Јевремовић

ИНСТИТУТ ЗА ВОЋАРСТВО ЧАЧАК